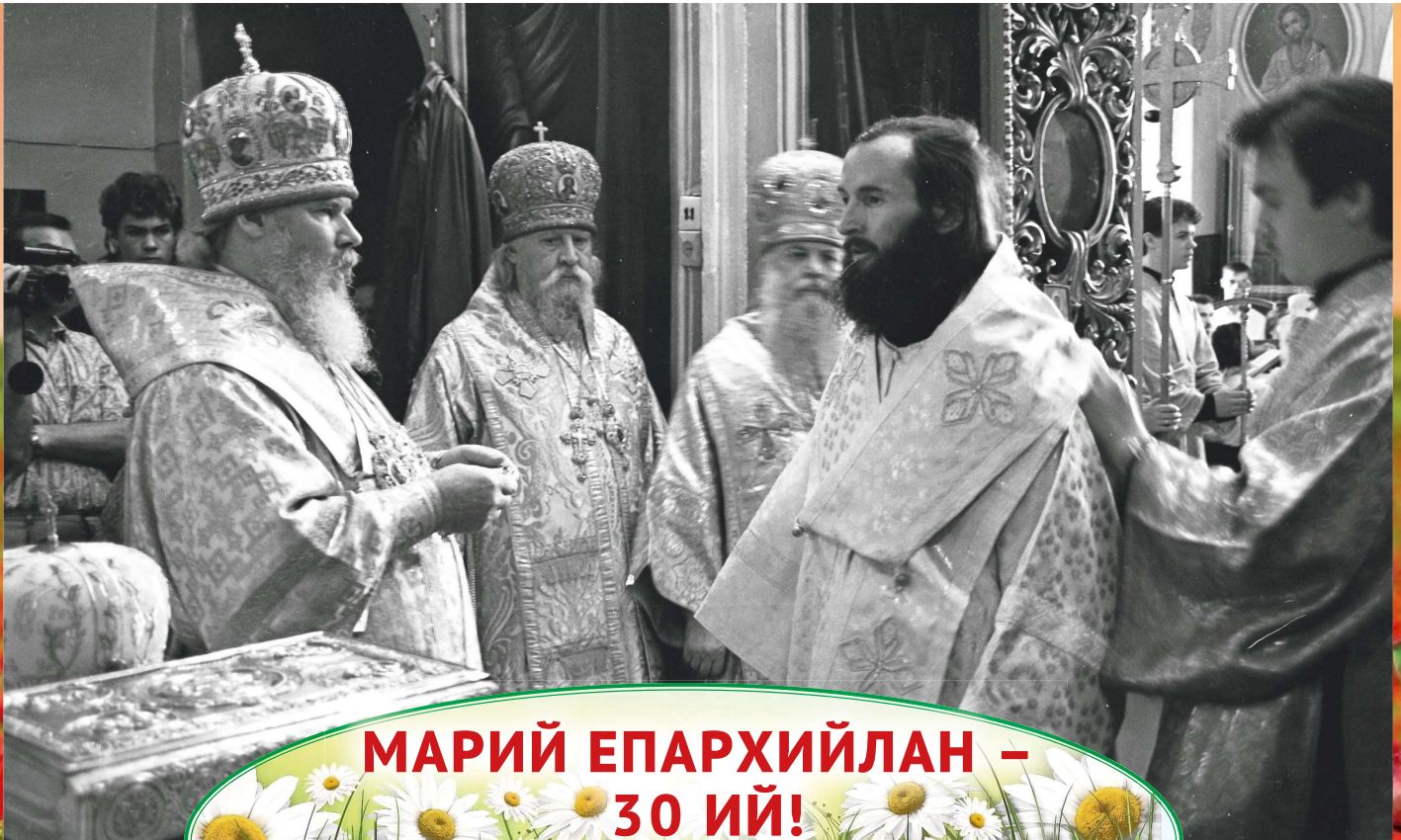

ШўМ-ЧОН ЦЗОЛЫК

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 7-ше (123) №, 2023 ий июль

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший митрополит Иоаннын благословитлымыже почеш

МАРИЙ ЕПАРХИЙЛАН - 30 ИЙ!

Кажне пашан шке тўналтышыже уло. Марий Епархийын шочмо историйже 1993 ий 11 июнь гыч возалтеш.

Тунам Москон да уло Русьын Святейший Патриархше Алексей II ден Руш Православный Черкын Священный Синодшо тыгай пунчалым луктыныт: Марий Эл Республикын административный чек кундемшытыже Москосо Патриархатын 100-шō епархийжым почаш!

Святейший Патриарх Алексей II 1993 ий 24-25 июльышто мемнан дене лийын, Юмын Аван Шочмыж лўмеш Семеновко селасе храмыште кас кумалмашым вўден да архимандрит Иоанным (Тимофеевым) Йошкар-Олан да Марий Элын епископшылан шогалтыме чиным шуктен. Эрлашыжым Юмын литургийым да сайлыме епископын хиротонийжым эртарен. Марий мландыштына духовный илыш тиде жап гыч виян толеш.

2016 ий 12 июньышто Юмын Аван Благовещенийже лўмеш у соборым святитлаш Москон да уло Русьын Святейший Патриархше Кирилл толын. Благовещенский соборышто ойлымо

мутшым, кугу пайрем-влак дене саламлыме шомаклажым – чылаже 28 проповедьым – марий йылмыш кусарен, посна книга дене лукмо. Святейший Патриарх Кириллын мемнан деке толын коштымж нерген ты книгаште ятыр фотоматериал уло.

Шуктышаш паша чот ешаралт толмылан көра 2017 ийыште Марий Эл Республикын административный чек кундемжым кок епархийланшелаш палемденыт да 18 ноябрьыште архимандрит Феофаным (Данченковым) Волжск ден Шернурын епископшылан шогалтеныт. У епархийыш Марий кундемнан эрвел районжовлак кусненыт. Самырык Владыка шке епархийжым кудымшо ий моштен вуйлата.

Йошкар-Оласе Православный рүдериште тений май кыдалне эртыше Х Мироносиц лудмаш годым митрополит Иоанн «Йошкар-Оласе епархий: Марий кундемыште 30 ий черке илышым тўзатымаш» лўман докладым ыштен, сандене тиде статьям ме ты материаллан энгертен возена. Владыка ятыр онгай фактым конден. 1993 ий тўнгалтыште Марий Элыште 43 священнослужитель лийын. Кызыт Волжск епархийым шотлаш огыл гын, ик Йошкар-Оласе епархийыште 98 священник ден 13 диакон служитлат. Нунын коклаште 96 ег духовный шинчымашым налын, а 30 ий ончыч куд клирик гына лўмын тидлан тунемше лийын. Шинчымаш кўкшытым ончалаш гын, тыштат чот ончыко кайыме: ик ег – богословий кандидат, нылытын академический образованиян улыт, вич священникын богословий магистр степенъышт уло, кумытын эше тунемыт. Духовный семинарийым 80 ег тунем лектын, коктын эше тунемыт. Духовный училищым кок ег тунем лектын.

30 ий жапыште храм-влакат чот ешаралтыныт. Ончыч республикыштына чылаже 33 храм лийын. Кызыт ик Йошкар-Ола епархийыште 106 храм, 6 кумалме пўрт, 43 кумалме пўлем да 38 часамла улыт. Тыгак эше 13 храмым ачален нўлтат да латкандашым уэш чонгат. Йошкар-Олаште ик храм лийын гын, кызыт 16 храм да 9 часамла уло. Революций деч ончыч Какдан энгер воктене мыняр храм лийын, чылаштым

уэш нўлтен шогалтыме, эше Благовещенский соборым ешарыме. Архиерейын вуйлатымыж почеш кок обитель тўзланен шогалын: Килемар районышто – пўрєен монастырь, а Ежово селаште – Мироносиц ўдырамаш монастырь. Йошкар-Олаште Богородице-Сергиев ўдырамаш монастырьым чонгымо паша умбакыже шуйна.

Православный Черке кызытсе илышын чыла гаяк йогыныштыжо шке вержым муын. Айдемын шочмыж гыч тўнгалын, ўмыржў мучко тудлан полшаш тырша. Йоча-влаклан ятыр Рушарня школым почмо. Черле ден шонго-влаклан полшаш милосердий шўжар-влакым ямдылат. Самырык-влаклан «Православный доброволец» ушем уло. Пытартыш лу ий жапыште миссионер пашам марий йылме денат нангаят, тидлан тўрлў йўным кучылтыт. Йошкар-Оласе Православный рүдериште лўмын Шинчымаш пўлкам починыт, ойыртемалтше кажне пашам сайын ворандарен колташ туныктат. Светский кучем да мер ушем-влак дене келшен ыштыме пашан лектышыжат сай. Марий кундемыште святой Православий пенгыдемеш, олана сылнештеш, мемнан деке вес кундемла гыч идалыкыште ятыр тўжем турист толеш.

Кундемнантўсшым сўрастарыше да историйыш пурышо тыгай чапле сенгымаш шке толын огыл. Чылажат Юмын полшымо, архипастырьын вуйлатыме да поро ег-влакын тыршымышт дене шукталтын. Кызытат шукын тыршат, поро пашалан шўм шокшыштым пуат. Владыка тидын нерген кугешнен палемден, тыршен шуктымо пашаштым кўкшын аклен.

А. ЧЕМЕКОВА

УШДЫМО СЕМЫН ОГЫЛ, А УШ-АКЫЛАН СЕМЫН ИЛЫЗА

Марий епархий управленийысе Юмын Аван «Троеручице» иконыж лүмеш храмыште 23 июньышто пеш куанле пайрем лийын.

Тушто преподобный Сергей Радонежский лүмеш Йошкар-Оласе гимназийын выпускникше-влаклан аттестатим кучыктеныт. Тиддеч ончыч Йошкар-Олан да Марий Элын митрополитше Иоанн тауштымо молебным служитлен. Архиерей дене пырля гимназийын директоржо протоиерей Евгений Сурков, Воскресенский соборын клирикше иерей Андрей Кочаков ден протоиерей Михаил Козловский служитленыт. Мученице Татяна лүмеш храмын хоржым регент Алла Симакова вуйлатен. Владыка да священство дене пырля туныктышо ден тунемше-влак, нунын ача-авашт, лишыл родо-тукымышт Юмылан таум ыштеныт. Митрополит Иоанн выпускникшамычлан чапле сугыньмутым каласен:

– Теве тыгай жапат толын шуо, кунам Пылпемышысо Царице тендам Шке храмышкыже конден. Гимназийыште тунемме жапыште те Шерге Утарышына деч ятыр порылыкым налында. Кызыт тидлан таушташ да у ылышыш вончымыда деч ончыч Тудын суапландарымыжым налаш жап шуын. Тунемме жапдам преподобный Сергей Радонежский пелен эртаренда. Шке ача-авадан шулдыр йымалныже, туныктышо ден воспитатель-влакын полшымышт дене чапле шинчымашым погенда. Нунын кумалмышт дене Юмын Эн яндар Аваже тендам лүдыкшö шуко сулык деч арален. Ончыкыжым шке уш дене илаш тўнгалыда, тунам шке лушкыдылыкда, сулыкеш варныше тўнган ятыр пычкемыш велже раш почылтеш. Кугурак-влакын тендан верч тыршымыштым аклен моштен огыдал гын, ончыкыжым вашлиялтше нелылык аклаш туныкта. Илышыште Юмын эрыкшым пален моштыман манын, тачысе апостол лудмаште каласыме ыле. Тўрлө ситуаций годым кузе чын ыштышашым ме ятыр годым она пале. Но чылажымат Юмын кидыш пуаш гын, тунам ылыш йогын куштылго да ласка лиеш, ылышнам

Пылпемышысо Царице Шке вўдаш тўнгалеш, закондымо паша да осал кумылшупшмаш деч коранда. А самырык годым сулыкым ыштет гын, вара ўмыр мучко чон коршта. Шке духовный ылыш верч эре тыршыман да тудым яндарын аралыман! Апостол Павел оила: «Кузе ылымыдам тўткын ончыза. Ушдымо семын огыл, а уш-акылан семын ылыза, жапым пайдалын кучылтса, вет нине кече ондалчыкан улыт. Сандене шонен моштыдымо уда лий, а Юмын эрыкшым умылаш тыршыза. Руштемшеке уда йў, тиде яжарланымашке конда, а Святой Шўлыш дене темалтса» (Еф.5, 15-18). Тиде ужашым святой Иоанн Златоуст тыге умылтара: арака гоч тыште шоныде ыштыме осал паша нерген иктешлен каласыме. Тиде тўнныште мо ышталттым Юмын законжо почеш аклыза. Юмын Шомакшым лудса да кажне кечын кузе ылышашым Господь деч тунемза. Преподобный Сергейым да шке туныктышыда-шамычым эре шарныза, нунын верч кумалза, Юмылан тауштен ылыше лийза. Господь тендан кокла гыч кажныжым утаралтмаш корно дене нангая, кажныжын корныжо ойыртегалтше лиеш. Духовный келгытда ок лий гын, кузу шинчымашда пайдам ок пу. Тыглай гына кузу шинчымаш ылышыште кугешнаш тарата, вес ег-деке порылык йомеш. Шке лушкыдылыкдам сенгаш тыршыза, осал да чондымо лияш лўдса. Юмо дене пырля илаш тунемза, неле годым Юмын Ава деч полшышым йодса. Ава йўратымашыж дене Тудо тендан ситыдымашдам леведше, ваш йўратен илаш туныктыжо. Господьын суапландарымыже эре пеленда лийже.

Выпускник-влакым тыгак Марий госуниверситетын ректоржо Михаил Швецов ден епархийысе образовательный рўдерын вуйлатышыже Олег Левенштейн саламленыт. Михаил Швецов гимназийын директоржо протоиерей Евгений Сурковлан МарГУ лўм дене Тауштымо серышым кучыктен, сай шинчымашан ушан-шотан выпускник-влакым ямдылымылан ятыр поро мутым каласен да пример дене пентгыдемден.

САЙ ДЕН ОСАЛЫМ ОЙЫРЕН МОШТАШ ТУНЫКТЫМАН

Йошкар-Оласе Православий рүдерыште 26 июньышто «Онар тукумнан шарнымашыжлан йöрышö лийына!» («Памяти предков великих будем достойны!») проектыш ушныш-влакым саламленит.

Марий Эл Республикын молодежь политике комитетше ден Йошкар-Оласе епархийын самырык-влак дене пашам ыштыше пöлкаже ты проектым Кугу Ачамланде сар годым Сталинград да Курск воктенесе кредалмаште сенгымылан 80 ий теммылан пöлекленит. Ты суапле пашаш кыдалаш профессиональный шинчымашым пуышо тунемме заведенийла гыч 13 команде ушнен. Февраль гыч июнь марте түрлö информационно-просветительский мероприятийым, конкурсым, уш-акылым вияндыше учашымашым, военно-спортивный модышым эртареныт. Патриотизм шöлышан фильмым түшкан ончымо деч вара шке коклаштышт чон почын мутланеныт, шымлымаш пашам нангаеныт.

Кажне пашалан балл шындалтын. Чыла шотлен лекмеке, I верыш Кугыжаныш да муниципальный службо колледжын, II верыш Йошкар-Оласе медицине колледжын, III верыш Марий радиомеханический техникумын командыже-влак лектыныт. Марий епархийыште самырык-влак дене пашам вуйлатыше иерей Никита Иванов Россий кукшытан конкурсыш «Преподобный Серафим Саровскийын волонтержо – 2022/2023» проектым ямдылен да лауреат лийын. Командым вуйлатыше ден пашам виктарен колтышо-влакым Марий

Эл Республикын молодежь политике комитетше ден Йошкар-Оласе епархийын таумутышт дене палемденит. Нуным владыка Иоанн да Марий Эл Республикын молодежь политике комитет председатель Станислав Игошин саламленыт.

Июнь мучаште лийше лüдыкшö событий нерген митрополит Иоанн чон корштен ойлен: «Ме ужна: кугешнымаш дене темше вуйлатыше-влак мемнан салтакна-влакым шке святой Отечествышт ваштареш савырынешт ыле. Пылпомышысо Царицын чаманымашыже ок левед ыле гын, мо лийын кертме нерген шоналташат шучко. Египет, Сирий, Африке да моло лüдыкшö верласе кредалмаш гоч эртыше 25 тужем воиным шке эл ваштареш нангаяш төченит. Чылаштан самырык годымак сай ден осалым ойырен мошташ тунемман. Ача-авам да Шочмо элым йöратыман. Полководец Александр Суворов ойлен: «Юмо шуко куатыште огыл, а чыныште!» Йоча-влакым Юмо деч лüдын илаш, шучко паша деч корангаш туныктыман. Кызыт ме чыланат неле урокым эртенна, ынде чот шоналтышаш улына. Шке шочшынам соцсеть лавыра деч аралыман, нуным ача изинекак пашалан туныктышаш, ава – кумалаш да йöратымашлан. Кеч-могай пашаш ушнымышт деч ончыч молитвам лудышт да шоналтышт. Кызыт шукынжо шоналтыде осалым ыштат, а вара курымышт мучко öкынат».

Владыка чылаштан таум ыштен, а Станислав Юрьевичлан преподобный Серафим Саровскийын юмогажым пöлеклен.

ИЛЫШЫМ ЧЫН НЕГЫЗЕШ ТҮҢАЛМАН

Марий Элысе самырык ег-влакын «Православный доброволец» йогыныш ушнымыштлан тений 12 июньшто шым ий темын.

Пайрем вашеш кастене Йошкар-Оласе Православный рүдерыште, преподобномученице кугукнягине Елисаветалүмеш храмыште, тауштымо молебным Марий Элын митрополитше Иоанн служитлен. Владыка да тудын протодиаконжо Михаил Козловскийлан служитлаш эше икмыняр священнослужитель полшен: епархийыште самырык-влак дене пашам вуйлатыше иерей Никита Иванов, ты йогыныш ушнышо-влакын духовникышт иерей Никита Смирнов, самырык-влак кокла гыч кугуракышт диакон Александр Мельников. Чыла черке мурым регент Любовь Торощинан вуйлатыме «ДоброХор» мурен. Молебен деч вара владыка Иоанн туныктен ойлен. Тудын ушан шомакшым ме журналышкына эре тичмашын пурташ тыршена, вет нуно мемнан кундемыште илыше кажне еглан келшен толшо улыт.

– Тачысе апостол лудмаште каласыме ыле: «Чыла годымат Юмылан таум ыштыза. Тендан деч, Христос Иисус дене ушнен шогышо-влак деч, Юмо тидымак вуча» (1 Фс. 5,18). Нине шомак православный христианиным Юмын чаманымашыжым умылаш, Тудын святой күштымашыж-влакым шукташ да кажне кечылан чын акым пуаш туныктат. «Православный доброволец» манын лүмдалтше ег Ушанымашын

символжым веле огыл палышаш, а уло илышыжым Господьын, апостол-влакын, Черкын негызышым чоткыдемдыше ача-влакын күштымашт почеш викарышаш, Юмылан ушанымаште пенгыде лийшаш. Господь каласен: «Кө ег ончылно Мыйым палымыж нерген почын ойла, тудым палымом нерген Мыят Пылпомышысо Ачам ончылно почын ойлем. А кө ег ончылно Мый дечем корангеш, Мыят Пылпомышысо Ачам ончылно тудын деч корангам». Нине шомак-влак мемнам чот тергат. Шкеже Юмылан ушанле улына мо, святой ушанымашнам аралена мо, але тудым шуктарыше ег ончылно шып шогена? Ушанна нерген осалым ойлымашт годым вудым подыл шогена гын, ме шке чоннам сусыртена, тудо эре коржаш тўналеш. Чын але йонгылыш ыштыме нерген совесть шижтара, сандене тудым колышт моштыман далишыленган Иисус Христослан Шкаланжак служитлыме семын служитлыман. Пален лийза: Юмын чаманымашыже тыглай ег-шамычлан тендан кидда гоч пуалтеш. Нигөмат ида орло, нигөн нерген осалым ида ойло, поро пашаланда моштымашым ида вучо, тунам тендам Юмо Шке акла.

Самырык годымак тыгай пашаш ушнаш да тыгай ушан шомакым колаш – кугу пиал! Тидым улымен веле моштыман. А вет «Православный доброволец» гай поро йогыныш ушнаш кызыт Марий Элын чыла районлаштыже йөн лектынак шога – черке шуко вере уло! Шке илышым чын негызеш тўнгалаш шонышо-влакын кумылышт гына лийшаш.

МИТРОПОЛИТЫН СУАПЛАНДАРЫМЫЖЕ

Юмын Аван Смоленский (Седмиезерный) юмогажым нумалын, Волжск ола гыч ий еда лекше крестный ход 16 июньшто Советский район Ушнур селаште мучашлалтын.

Пеш сылне образым икымше апостол-влак Петр ден Павел лумеш черкыш кондымо, да тушто черкын настоятельже иерей Алексей Тарасов йудвошт кумалмашым эртарен. А эрдене архиерей чинан Юмын литургий лийын. Йошкар-Олан да Марий Элын митрополитше Иоаннлан ола воктенyse черке округын благочинныйже, Россий мландыште чапландаралт волгалтше чыла святой-влак лумеш черкын настоятельже протоиерей Николай Ярошевич, Ушнур селасе черкын настоятельже иерей Алексей Тарасов, Орша селасе Акым налде тыршыше да чудым ыштыше Косма ден Дамиан лумеш черкын настоятельже протоиерей Сергей Мошкин, Юмын Аван Казанский иконыжо лумеш черкын настоятельже иерей Александр Коваль, Вечын селасе Святой Троице лумеш черкын настоятельже иерей Вячеслав Мамаев, Кадам селасе Господь Юмын Вашлийме лумеш черкын настоятельже иерей Владимир Каплунов, Йошкар-Олаште служитлыше

иерей Евгений Симаков ден протоиерей Михаил Козловский полшенят. Юмын литургий годым Йошкар-Оласе Святой Троице лумеш черкын хоржо мурен, тудым Анна Ярошевич вуйлатен.

Литургий деч вара Юмын Аван Смоленский (Седмиезерный) юмогажым кондышо калык ден священник-влак черке йыр ыресым нумалын эртенят. Владыка Иоанн калык умбак вудым шыжыктен.

Черкыш пörтылмеке, митрополит Иоанн черкылан служитлыше-влаклан Йошкар-Оласе епархийын наградыжым кучыктен. Петр ден Павел лумеш черкын приходской советшым вуйлатышын польшкалышыже Надежда Ивановна Богачуклан священник Леонидын, Марий Элын епископшын, III степенян медальжым кучыктен. Советский районысо Ушнур кыдалаш школын директоржо Валерий Фёдорович Галкин ден Советский поселкысо Россий мландыште чапландаралт волгалтше чыла святой-влак лумеш черкын Рушарня школжым вуйлатыше Лидия Анатольевна Воронцовам Архиерейын чапкагазше дене палемден.

Татьяна ден Олег МИХАЙЛОВМЫТ

22 ИЮНЬ – ШАРНЫМЕ ДА ОЙГАНЫМЕ КЕЧЕ

22 июньшто Российыште Шарныме да ойганыме кече палемдалтеш. Тиде кечын 1941 ийыште ныл шагат эрдене фашист Германия мемнан элыш керылтын – Кугу Ачамланде сар тунгалын.

Тений Шарныме да ойганыме кечын 4 шагат эрдене Советский посёлкышто Кугу Ачамланде сареш колышо сарзе-влаклан мемориал воктене, а вараже Ушнур селасе тыгаяк мемориал ончылно сар пасу гыч пörтылдымö салтак-влаклан панихиде эртен.

Панихидым Ушнур селасе святой апостол-влак Петр ден Павел лумеш черкын настоятельже иерей Алексей Тарасов служитлен. Ик минутым калык шып шоген, а вара Сенгымашым лишемдышашлан шке илышыштым пуышо да Шочмо эл верч кредалмашеш колышо-влаклан пеледышым пыштеныт.

Ме салтакна-влакым курым-курымеш шарнен илаш тунгалына!

ЛИШЫЛНА-ВЛАКЫН ЧОНЫШТ САЙ ВЕРЫШТЕ ЛИЙЫШТ

Медведево район Пемба поселкышто преподобный Сергей Радонежский лумеш храм уло. Чыла святой-влакын арняшт тўналме деч ончыч, 10 июнышто, ты храмыште молгунамсе семынак Юмын литургий эртен.

Литургий деч вара верысе шўгарлаште Юмылан чыла курымла годсек йорышб святой-влак лумеш часамлам святитленыт. Святитлыме чиным Пемба поселкысо приходым вуйлатыше иерей Андрей Иванов шуктен. Самырык батюшка водосвятный молебным эртарен, часамла менгым ныл вельмат святой вўд дене чывылтен да толшо калыкым туныктен ойлен:

– Кажне христианин иктаж-могай святойын лўмжым нумалеш, ылышыште тудо апостол, святитель, преподобный але мученик лийын. Чын ылыше нине ен-влак Юмо ончылно мемнан верч йодын шогат да кумалыт манын, Святой Черке чот ўшана. Таче святитлыме ты часамла тиде

шўгарлаш тойымо православный христиан-влак верч йўлышб сорта гай лийже, да тудын воктен кумалмыда Пылпомыш марте нўлталтше. Кўшке лишыл енжым ушташ толеш, тудын чонжо лыпланыже манын, тек эн ончыч ты святой верыште Господь Юмым да чыла святой-влакым сўрвала, тунам йодмыжат шукталтеш да толмыжат арам ок лий.

Тоштыен-влакын чонышт сай верыште лийышт манын, кузе чын кумалаш кўлеш, тидын шотышто иерей Андрей Иванов ен-влаклан сай примерым ончыктен. Часамлам святитлыме деч вара тыште эше литиям служитленыт, вара священник дене пырля лишыл родо-тукымыштын шўгарышт дека миен, нунын верч туштат кумалыныт. Вет тоштыен-шамычлан кочкыш огыл, а молитва гына полшен кертеш. А ме шукынжо, шўгарлашке кузу сумка дене кочкышым да аракам нумалын, польшыым огыл, а осалым веле ыштена.

ТУНЫКТЕН КАЛАСЫМЕ ШОМАК

Тиддеч вара шонгыен эре туштак кочкын. Конга луышто шинчымыж годым моторын поген шындыме поян ўстембак ончен, кумылжо волен, шинчаже вўдыжген.

Икана чонжылан тунаре йўсў лийын, эсогыл шун кўмыжым чытырыше кидше кучен сенген огыл: тудыжо кўвар ўмбака камвозын, шырпын шаланен. Самырык озавате чот сырен, ача лийшыжым кузе гына вурсен огыл! Шонгыен, ик мутым пелештыде, мыскылымым шып колышт шинчен. Тиддеч вара тудлан кочкышым пу кўмыжеш гына пуэныт.

Ик кастене вате ден марийын ўстел коклаште шинчымышт годым куд ияш эргышт урем гыч модын пурен. Тудын кидыштыже пу кашкам ужын, ачаже йодын.

– Эргым, молан тидыжым пўртыш пуртенат?

– Пу волым ыштем, – куанен вашештен йоча.

– Кузу лиймекем, тиде вол гыч авай ден когындам пукшем.

Изи эргыштын вашмутшо самырык пўрѐн ден пелашыжым пуйто совен колтен, нуно, йонгылыш улмыштым умылен, шонго ачашт ончыко сукалтен шинчыныт, титакыштым кудалташ йодыныт.

Ик ешыште шонго кугыза илен. Шинчажат начар ужын, пылышыжат уданрак колын. Кидше чытырымылан кўра кочмыж годым совлаж гыч шўржў велын, ўстембал леведышым амыртен, южгунам кочкышыжат умшаж гыч камвозын.

Эргыж ден шешкыже, тудым ончен, пеш шыдешкеныт, сандене ик кечын ачаштым ўстел коклаш шынден огытыл. Кочкышым шун кўмыжеш пыштен, конга шенгелсе пусакаш намиен пуэныт.

ГЕНЕРАЛИССИМУС А.В. СУВОРОВЫН РУШ САРЗЕ-ВЛАКЛАН СУГЫНЬМУТШО

Чудо-патыр-влак, те Шочмо элнан тыныслыкше, ўшанже да чапше улыда. Юмо мемнан дене пырля.

Юмылан кумалза: сенымаш – Тудын деч! «Юмын Ава, мемнам утаре! Святитель Николай ачана, мемнан верч Юмым сөрвале!» – нине молитва деч посна саркуралым ида кучо, пычалым ида викте, нимом ида тўнал. Чыла пашалан Юмын суапландарымыжым йодса. Пытартыш шўлыш марте государь ден Ачамландылан ўшанле лийза!

Уто чаплым кычалме деч, пайрем илишым йоратыме да шкалан гына пайдам налме деч коранза. Моктымашым чыным шуктымо да порым ыштыме дене сулыза. Кõргõ шўлышдам православный ўшанымаш дене пенгыдемдыза.

Юмылан ўшаныдыме войскам туныктымаш утыжден когартыме кўртным шумаш тõчымõ дене икте. Юмын властым пагалыше ег – вождымо пушенге. Кугу пагалымашым эн ончыч Пылпомышлан ончыктыза, вара – мландылан.

Чын моктымашым йоратыза. Порым ыштыме дене сулен налме чапым так арам кугешнымаш деч ойырен моштыза.

Весе-шамычын йонгылышым ончылгоч проститлен моштыза, а шке йонгылышдам шкеак нигунам ида проститле. Шкендам сенген кертыда гын, молылан сенгаш лийдыме лийыда.

Тушман кеч-могай гынат, тудым ўлык ида шынде.

Сай сарзын ойыртемже тыгай: салтак – лўддымõ, офицер – чолга, полководец – патырле. Чыланат порядком да дисциплиным кучышо, зре ямде улшо, ончык ужын моштышо лийшаш улыт.

Частьдам ешланда шотлыза, вуйлатышым ачада олмеш, йолташда-влакым шочмо иза-шольыда олмеш ужса. Иол йолым пенгыдемда, кид кидлан куатым пуа.

Салтак тыныс жапыштат сарыште улмо гай лийшаш. Чылажымат тичмашнек ужын моштыза. Сарзе ончалтыш эн тўткõ да чын.

ИКТЕ-ВЕСЫМ АКЛЫМАН ДА ЧАМАНЫМАН

Йолташ ўдыржын шочмо кечыжлан Оля шõртнõ цепочкым пõлеклен. Кугу огул пашадаржым тичмашнек кучылтын. Тидын нерген пырля пашам ыштыше ўдырамаш-влак вашке пален налыныт, вет Оля ден йолташ ўдыржõ ик заводыштак тыршеныт. Цепочкыжат вичкыж веле, туге гынат лўмжõ могай – шõртнõ гыч ыштыме! Чыланат Олям шке коклаштышт вурсеныт, а иктыже, шкеж декак толын шылтален:

– Тыгай шерге пõлекым ыштымет деч ончыч вует йыр шоналтенат мо? Мемнан пашадар дене шõртнõ цепочкым пõлеклаш? Пеш поенат мо? А тудо тыланет иктаж-мом шергаканым пõлеклен мо? Але марте цехыште ме икте-васылан тыглай пõлекым ыштенна, а тый тыге ыштымет дене шкендым кўш шындынет, ужат?

Завод пашаен-шамычым дипломат лияш нигõат туныктен огул, садлан мом шонымыштым нуно вик каласен пуат. Туран руалмыштлан Оля трукышто чылт õрын да вашештен: «Тудо мыланем подкогыльым пукшен».

Тыге манмыжлан ўдырамаш-шамыч шу-у у воштыл колтеныт, мыскарарам ышта манын шоненыт: «Подкогыльым пукшымылан ораде ег веле шõртнõ цепочкым пõлекла».

– Эмлымверыште кужун кийымом шарнеда вет? Тунам мый нимом кочкын кертын омыл, колаш шуынам ыле. Галя мый декаем чўчкыдын йынгыртен да «Мом кочмет шуэш?» манын йодын. Изи годсым шарналтен, мый икана каласанам: «Подкогыльым». Галя когыльым ыштен да кумло утла градусан йўштõ кечын мый декаем миен, изи йоча семын мыйым пукшен. Эмлымверыш кок автобус дене мийыман ыле гынат, тудо чўчкыдын коштын, мыйым колымаш вынем гыч луктын кертын. Пеленем кутырен шинчымыжак мом шога! Тудлан кõра кызыт мый шкежат улам, пашамат, пашадаремат уло. Тудо огул гын, ала шўгарласе ыресем веле лиеш ыле, – каласен Оля.

Ынде ўдырамаш-шамыч õрын шогалыныт. Олян черланымыже, эмлымверыш логалмыж нерген колыныт, но тынарак нелылыкыш шумыж нерген паленат огытыл. А шкешт дене тыге лиеш гын, кõ нунын декае мия ыле? «А мый иктаж-кõлан кўлам мо, мыйын тыгай ўшанле йолташем уло мо?» – шоналтен нунын кокла гыч кажныже.

Вет пашаже подкогыльо да шõртнõ цепочкышто огул, а икте-весым аклен, чаманен моштымаште!

Анна КИРЬЯНОВА

ХРИСТИАНИН ТЫНЫСЫМ ДА ЙӐРАТЫМАШЫМ ШАРЫШАШ

Оптинысе старец Никонлан икана серыш толын. Мыскылен-вурсен возымым лудын лекмек, шонгыен ӧрын шоналтен: «Кӧ серышым возен? Кӧ тидым ыштен кертын?» Но шкенжым вашке кидыш налын: «Никон, кӧн возымыжым палаш ит тырше, тиде тыйын пашат огыл. Тыгай серышлан возалташыже Господь тореш лийын огыл гын, тугеже тыйын тугай сулыккет-влак улыт, кудышт верч нелылыкым чытыман».

Айдеме шкенжым лач тыге куча гын, илышыштыже уто умылыдымаш ок лек. Иктажшылан сай ойым пуынет гын, мудреч Соломонын мутшым шарналте: «Йонгылышыж нерген ушан-шотан енлан каласет гын, тудо тыланет таум ышта да йолташет лиеш, а орадым ит тӱкӧ, уке гын тудо тыйым ужмышудымо лиеш».

"ШӰМ-ЧОН ИЗОЛЫК" МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ
Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Олазе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.
 Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.
 Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12. Заказ №1273.
 Журнал лекме жап - 06.07.2023 ий.
 От - знак информационной продукции согласно ФЗ от 29.12.2010 г. №436-ФЗ.
 Журналым редакцийште погымо да верстатлыме, «Стринг» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Адресше: 424000, Марий Эл, Йошкар-Ола, Строитель урем, 95, 101А корпус, 12-12А пӧлем.

Теве ик шонго священник шкенжым пий дене тагастарен: «Ӱжыт гын, лишемам, покташ гын, коранам. Но поктышо ег уэш мый декаем толеш да, прощенийым йодын, иктаж-мом ышташ йодеш гын, мый тудлан адак йӧратен полшем».

Мемнан илышна – школ, а чыла ойго ден алгаштарымаш – мыланна сай урок, тидым сайын палыман. Тыге ме чыташ тунемына, ӱгышемына, кугешнымаш да нелеш налмаш деч эрыкталтына. Тыгодым тынысым арален коден кертына але уке – Господь чоннам терга. А мемнам молан обижатлат? Тугеже мемнан касарыдыме сулыкна уло. Нелеш налдыме да ӱгышӧ лияш манын, лишыл-шамыч деч шуко удам чытен лекташ логалеш. Тунам чонет Юмо дене ушнымаште лыплана, ниногоай ӧпке ок код. Тыйым мыскылен пелештеныт гын, ваштареш ит ойло, шке семынет шоналте: «Чытыше лияш манын, Господь мыланем тыгай йӧным пуэн, сандене чонем ом тарвате». Чытен кертде, ваштареш шогалат гын, тугеже тыйынат кӧргыштет сатанан шӱлышыжӧ ила.

Чыташ она тунем гын, ласкалыкыш нигунам она шу, руш манмыла, «истеричный» лийына. Чын христианин тыге каласышаш: «Господь, илышыште чылажат Тыйын эрыкет почеш лиеш. Мыламан ты нелылык шке сулыкемлан кӧра пуалтын! Нимат огыл, тидымат чытен лекман». А ваштареш ойлышаш лавыран шомакым пылышышкына сатана тушка, шкаланже воштылчыкыш лукнеже. Молан ме ласкалыкым йомдарена, шӱлык дене темына? Святой улмыланна кӧра тыге лиеш мо? Уке, тиде лишыл егнан сулыкшым ужын, ег коклаште шаркалыме годым лиеш. Еным ӱлык шынден ойлышо ег деч Юмын порылыкшо коранеш, тудо вольык але янлык гай лиеш. Тыгай ег деч вара чыла вучен кертеш лиеш, вет тудын кӧргыштыжӧ тыныс да ласкалык нигунам ок лий.

Христианин егын ситыдымашыжым ужеш гын, енлан ойлен ок кошт. Егын сулыкшым тудо йӧратымаш дене леведеш да айдемылан вашталташ полша. Святой ача-шамыч каласен коденыт: «Иза-шолычын сулыкшым леведат гын, Господь тыйын сулыкетымат леведеш». Ег нерген осалым шаркалыше айдемын чонжо лавыран. Христианин тыгай лийшаш огыл. Апостол Павел каласен: «Арулан чыла ару, а амыргыше да ӱшаныдыме-влаклан нимо ару уке, нунын шонымыштат, совестыштат амыргеныт» (Тит. 1, 15).

Архимандрит Амвросий (Юрасов)

Редакцийын да издательын адресышт: 424000, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224-ше пӧлем.
Тел.: (88362) 45-39-54.
E-mail: marlagazet@mail.ru
Тӱг редактор: Н.В. Чузаев (протоиерей).
Редакционный совет: И.А. Сапаев, Д.В. Смирнов, А.Н. Таныгина, А.П. Чемекова, А.В. Эманова.
Компьютер дене келыштарыше: Д.В. Смирнов.
 Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт тӱрлӧ лийын кертыт. Серыш-влак мӧнгеш огыт колталт.

РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ЖУРНАЛЫМ ШАЛА КЫШКЫЛТАШ ОGYЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!

ПОРО ЧОН

Славикын шүм-чонжо пеш поро, йолташыже-шамычлан тудо ниможымат ок чамане. Шочмо кечыжлан ача-аважын пӧлеклыме тошкыморважымат чылалан кудалышташ пуэн, эсогыл южгунамже шке темлен. Сандене пошкудо йоча-влак Славикын уремыш лекмыжым изин-кугун вученыт. Тудым ужмекышт, «Ура!» манын кычкыренят.

Такшым Славик – пеш ойыртемалтше йоча. Туныктышын каласкалымыжым чылажымат колын шукташ манын, урокышто тарваныде шинчен кертын. Тудлан чылажат онгай да ӧрыктарыше лийын: мӱндыр йотэл-влакат, акрет годсо историят, химийсе опытат, англичан йылмат. Математик предмет деке чын лишемаш гын, тудат ойыртемалтше науко. Адакше шахмат, фотографий да эше шуко мо онгай уло. Но кунам тольык чыла тунем шукташ? Сандене Славик шкаланже сай йӧным шонен муын: будильник почеш илаш. Мутлан, ик предметлан пел шагатым ойыраш, весылан – ик шагатым. Тыге чылажланат жапым ситараш лиеш.

Икана Славикым пошкудо рвезе Андрей модаш ӱжын. А Славик шонен возымо расписанийже почеш ик шагат гыч гына уремыш лекшаш, сандене йолташыж дене пырля каяш кӧнен огыл. Андрейн кумыл вошымыжым ужын, тудлан темлен:

– Кызытеш шкетын лек, тошкыморвамым налын кертат, а мый варарак мием.

Пошкудо рвезын куанымыж дене шинчажат волгалт каен. Йолташыжлан тауштен, тудо тошкыморвам руалтен да уремыш чошен. Андрейн кумылжым нӧлтал кертмылан Славикын чонжылан сайын чучын. Кунам поро

пашам ыштет, чонлан эре ласкан чучеш.

Йолташыжым модаш ужатен, Славик книгам кучен шинчын. Тыге ик шагат эртен. «Урокет пытен» манын, будильникын йӱкым пуымыж жапыште пачер омсашке ала-кӧ йынгыртен. Славик омсам почын колтен, а тушто шортын пытыше Андрей шоген да нер йымалныже ала-мом вудыматен.

– Мо лийыч? Раш ойло.

– Пошкудо уремыште кугурак рвезе-влак тыйын тошкыморват дене кудалыштнешт ыле, а мый шым пу. Тунам нуно шупшын налыч да, мландыш кудалтен, йолышт дене тошкаш тӱнгальыч. Ончо теве, чыла пудыртыл пытарышт, – Андрей тошкыморвала койшо кӱртньӧ оратам шуялтен.

– А тыйжым ышт тӱкале?

– Уке.

– Ну, Юмылан тау.

– Кузе тыге «Юмылан тау»? – Андрей, шинчажым пашкартен, йолташыжым ӧрын ончен.

Славик тудлан чылажым умылтараш тӱнгалын огыл, лач ешарен:

– Юмо чылажымат тӧрла.

Андрей нимом умылен огыл. «Кузе тыге? Вет тыгай шерге арверым пудыртымо. Славиклан ачаж ден аваж деч чаплын логалеш. Мыламан логалеш. Мом ышташ? А Славик ойгырышылат ок кой», – шонкален тудо.

– Йӧра, ит ойгыро. Юмо полша, – йолташыжым лыпландарен Славик.

Кастене Славикын ачаж ден аваже паша гыч толыныт, мо лиймым пален налмекышт, ача иктешлымашым ыштен:

– Ынде тошкыморва деч посна илашет логалеш. Шке титакан улат. Шке арверетым энлан пуаш огеш кӱл ыле.

Но аваже эргыжым пыдал налын:

– Мый тыге туныктенам. Йоча шке куанжым весе дене пайлен моштышаш.

Пӧрӧен пелашыже ваттареш каласаш мутым муын огылат, вес пӧлемыш каен, а ава Славик пелен диваныш шинчын:

– Андресланже мом ойлышыч?

– «Ит ойгыро, Юмо полша» маньым. Эше «Юмылан тау» манын ешарышым ала-мо.

– А Юмылан молан тауштенат?

– Палыдыме рвезе-влак Андрейым шкенжымат кырен кертыт ылыс, но тӱкен огытыл, сандене Юмылан тауштышым. А мылам Господь тыгай чытышым колтен... Шке вет мыйым тыге ойлаш туныктенат.

Аваже Славикым вуйжо гыч ниялтен, изиш шып шинчен да, юмылукуш шогалын, онжым ыреслен:

– Господь, тау Тылат! Тау!

Вес ийын Шочмо кечылан ачаже у тошкыморвам налын толын, ончычсо деч чаплыракым. Тудденат чыла пошкудо рвезе-влак кудалыштыныт. Андреят кудалыштын. А юарлыше йоча-влакым ончен, Славикын вашкерак кугу лиймыже да тыгай тошкыморвам кажныжлан налын пуымыжо шуын.

Борис ГАНАГО, белорус йоча писатель

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	ВС
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24/31	25	26	27	28	29	30

🌿 - пища с растит. маслом	🍷 - разрешение на вино
🌿 - пища без растительного масла	🚫 - воздержание от пищи
🐟 - разрешение на рыбу	🟡 - сплошные седмицы
🍖 - скоромная пища без мяса	📅 - постные дни
👤 - разрешение на икру	🏠 - особое поминовение усопших

1 – Юмын Аван Боголюбский иконыжын кечыже.
 2 – Шанхайын святительже Иоаннын кечыже.
 3 – Святитель Гурийын, Озангысе архиепископын, кечыже.
 4 – Преподобный Максим Грекын кечыже.
 6 – Юмын Аван Владимирский иконыжын кечыже.
 7 – Христос ончыч Толшо да Тудым Тынеш пуртышо святой Иоанн пророкын шочмо кечыже.
 8 – Муромысо князь Петр ден княгиня Феврониян кечышт.

ИЮЛЬ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

9 – Юмын Аван Тихвинский иконыжын кечыже.
 10 – Оптинысе преподобный Амвросийын кечыже.
 11 – Преподобный Сергей ден Германын, Валаамысе чудотворец-влакын, кечышт.
 Юмын Аван «Троеручице» иконыжын кечыже.
 12 – Апостол-влак коклаште кугурак Петр ден Павелын кечышт. Преподобный Паисий Святогорецын кечыже.
 13 – Чыла моктымо да чапле 12 апостолын погынышт.
 15 – Юмын Аван кугун пагалыме ризыжым Влахернысе храмыш пыштыме кече.
 16 – Святитель Филиппын, Москон да уло Российын чудым ыштыше митрополитшын, кечыже.
 17 – Святой Николай кугыжан кугу орлыкым чытыше ешыжым пагален шарныме кече. Юмогам

возышо преподобный Андрей Рублевын кечыже.
 18 – Преподобный Сергей Радонежскийын да Юмылан йорышö чот орланыше кугу княгиня Елисаветан кечышт.
 21 – Юмын Аван Казанский иконыжым мумо кече.
 23 – Господьын кугун пагалыме ризыжым Москошто пыштыме кече. Киево-Печерысе преподобный Антонийын кечыже.
 24 – Апостол-влак дене төр улшо кугу княгиня Ольган кечыже.
 25 – Юмын Аван «Троеручице» иконыжын кечыже. Марий епархийын пайремже.
 26 – Архангел Гавриилын погынжо.
 28 – Апостол-влак дене төр улшо кугу князь Владимырын кечыже.

УНГЫШÖ ЙÖРАТЫМАШ – КУГУ КУАТ, ТУДЫН ДЕЧ ВИАН ВЕС КУАТ УКЕ!

Илышыште шке шонымашке шуаш, чыла ыштен керташ манын, иктышт чаманыдыме лияш күлеш, шонат. Весышт порылыкым да ласкалыкым күшкө шындат. Тидын шотышто ме ожнысо йоча йомакым шарналтена да, калык уш-акыллан эгертен, иктешлымашым ыштена.

Икана кече ден мардеж үчашаш пижыныт: нунын кокла гыч кудыжо виянрак?

Мардеж каласен: «Мом арам үчашаш. Теве плащ дене вудылалт ошкылшо корныенгым ужат? Тудын үмбал вургемжым кө вашкерак кудадын кертеш – тудо сенгышыш лектеш!»

Шеже кугу куат дене ег үмбак чонгештен, йöрыктен кудалтышаш гай йырже пöрдын. Пöрьенат шке вургемже дене чеверласаш

шонен огыл, мо кертмыжым ыштен: мынар улшо полдышым чыла полдыштен, крючок-шамычым пенгыдемден. Плащым иканаште лупшал кертын огылат, шучко йöк дене шүшкалтен, мардеж түрлө велым чот пуэн, пүтырал налаш төчен. Корныенат шке вургемжым уло кертмын руалтен кучен, кудаш налаш эрыкым пуэн огыл.

Мардежын тыге толашымыже арам лиймек, черет кече шуын. Тудо пыл шенгеч эркын лектын да орланен пытыше корныенг үмбак ласкан ончалын. Кечыйолын шокшыжо айдемын капшым веле огыл, шүм-чонжымат шыматен. Икмынар жап гыч тудо шокшештын, кавашке шыргыжал ончалын, кечылан таум ыштен да плащым кудадын. Сенгымаш кечылан пуйто шкеак толын, пуйто тудо нимогай тыршымашымат пыштен огыл!

Ты йоча йомакым ушеш пыштыза, тудо күчык гынат, илышлан туныктышо сай примерым пуа. Унгышылык ден йöратымаш кузе түрлө осалым сенгеныт, тидым ме святой-шамычын илышышт гычат шуко палена. Христианство чыла сенгыше ты вийым кок түжем утла ий кучылтеш. Теве кумдан палыме писатель Ф.М. Достоевскийын «Братья Карамазовы» романыштыже старец Зосима тыге ойла:

– Ег-шамычын сулыкыштым ужын, южгунам мом шонашат öрат. Вара шке дечет шке йодат: «Тидым вий-куат дене сенгаш лиеш але унгышö йöратымаш дене?»

Тыят тыгак ыште – түрлө осалым унгышö йöратымаш дене сенгаш кумылетым савыре. Вет унгышö йöратымаш – кугу куат, тудын деч виян вес куат уке. Тидым ме йоча йомакыштат ужна.

Священномученик Василий КИНЕШЕМСКИЙ

Пеш ожно Афанасий Брестский илен. Тудо Юмылан чот ўшанен, молымат христиан верам кучаш ўжын, ты ўшанже верчынак орланен колен.

Икана ик ола гыч весыш кайымыж годым корно тўрыштё шинчыше чолак енгым вашлийын. Йолдымо тиде пөръен тудым лишыл ялышке намиен кодаш йодын. Афанасий чолакым тупышкыжо пыштен да корныш тарванен. Корныжо кужу улмаш. Афанасийлан нумалашыже нелырак да нелырак лийын. Тидым шижын, тупеш меша-

кла кержалтше егет ойлен:

– Кодо мыйым тышак, эртен кайыше вес енгым намиен шукташ йодам.

Но Афанасий умбакыже ошкылын. Чолак егет адак темлен:

– Йёра, кодо мыйым. Тынаре кондышыч, сита. Тидланжат тау.

Афанасий тудым колыштын огыл, тугак ончыко каен. Но мо тыгай? Тудлан ошкылым ыштымыж еда куштылгырак да куштылгырак лийын, а вараже нумалтышыже йөршеш куштылемын. Трук пылыш тураштыже тудо йўкым колын:

– Тый мыйым шыч кодо. Мыят тыйым ом кодо. Господь Иисус Христос мемнам пеш терга.

Могай ме улына: чондымо, чытыше, лүдшө але лүддымө, утларак шкенам але молитвам да Юмым йөратыше. Сандене шке ыресым ойырен налмек, тудым мучаш марте нумал нангайыман. Кудалтыман огыл. Нумалме дене ты ырес эркын-эркын куштылгыш савырна. Вараже тудым кудалтымыдат ок шу, ыресда аклен кучыктымо пөлек лиеш тыланда.

Протоиерей Андрей ТКАЧЁВ

КУАНЕН ЧИЯЛТЕНА

ТЫЛАТ ТАУМ ЫШТЕМ

Палет мо, Юмо, чот поян улам мый:
Ужам ош кечым, волгыдо кавам,
Ужам лышташым, кече ден саргайышым
Да шудышырчык шылмым шудышко
ужам.

Мый кайык мурымым колам, лышташын
велмым...

Ложгенак йўршө йўрым йөратен ончем.
Ончем, кузе Тый койдымо кидет ден
У эрым сылным сўретлет моштен.

Мылам тунаре ок күл ший да шөртнө,
Шып тымыкыште ончыланет

сукалтем:

«Поян улам,.. моткоч поян улам мый...

Чылажланат, Юмем, Тылат таум

ыштем».

Ольга ДРОЖЖИНА,

Анфиса ЭМАНОВА марланген